

พระนิติธารณ์พิเศษ

พระนิติธารณ์พิเศษ นามเดิม ชูบ มัธยมจันทร เกิดเมื่อวันอังคาร ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 7 ปีมะเส็ง ตรงกับวันที่ 30 พฤษภาคม พุทธศักราช 2436 ที่ตำบลพรหมมาศ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี บิดาชื่อ หลวงรามสิทธิศร (พุ่ม มัธยมจันทร) มารดาชื่อ แส ท่านเป็นบุตรคนที่ 2 มีพี่น้องร่วมบิดามารดา รวม 7 คน

พระนิติธารณ์พิเศษ ได้เริ่มเรียนหนังสือที่โรงเรียนในจังหวัดลพบุรี และเมื่อ พ.ศ. 2447 ได้เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์ สอบไล่ได้มัธยมพิเศษปีที่ 2 แล้วในปลายปี พ.ศ. 2453 สอบวิชาชั้นต้นเอนจิเนียรได้ กระทรวงกรรมการให้ไปศึกษาที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย 6 เดือน ได้รับใบสุทธิแสดงว่าสอบไล่ได้เทียบเท่ามัธยมสามัญ วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2455 เข้ารับราชการเป็นเสมียนตรีในกรมอัยการ กระทรวงยุติธรรม วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2456 เข้าเป็นนักเรียนโรงเรียนกฎหมาย กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2459 สอบไล่วิชากฎหมายได้เป็นเนติบัณฑิตในขณะที่ดำรงตำแหน่งเป็นเสมียนโท กรมอัยการ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2459 ได้เข้าฝึกหัดพิจารณาพิพากษาคดีที่ศาลพระราชอาญา พ.ศ. 2460 อุปสมบทจำพรรษาที่วัดเทพศิรินทราวาส วันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2461 ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาศาลมณฑลนครราชสีมา วันที่ 11 กุมภาพันธ์ ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดมหาสารคาม และได้ทำการสมรสกับนางสาวสออิงมาส วัลยะวงนิก บุตรีพระอภิบาลประเพณี (เต็ก วัลยะวงนิก) ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2462 ภายหลังได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ราชการมาเป็นลำดับ ดังนี้

26 พฤษภาคม 2465	ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในกระทรวงยุติธรรม รับราชการที่ศาลโปรีสภา
7 สิงหาคม 2469	ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลโปรีสภา ซึ่งทำหน้าที่เสมือนหัวหน้าศาลโปรีสภาที่ 1
1 มิถุนายน 2474	ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดพัทลุง
5 พฤษภาคม 2477	ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในกระทรวงยุติธรรม รับราชการที่ศาลพระราชอาญา
14 ธันวาคม 2477	ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอาญา
30 พฤษภาคม 2484	ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
1 พฤษภาคม 2486	ดำรงตำแหน่งข้าหลวงยุติธรรม ภาค 2
15 พฤษภาคม 2490	ดำรงตำแหน่งข้าหลวงยุติธรรม ภาค 1
26 มกราคม 2491	ดำรงตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา
29 พฤศจิกายน 2494	มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี
1 ธันวาคม 2494	กราบถวายบังคมลาออกจากราชการเพื่อไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง
8 ธันวาคม 2494	ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
18 กรกฎาคม 2496	ถึงแก่อนิจกรรม

พระนิติธารณ์พิเศษ ได้รับพระราชทานยศ บรรดาศักดิ์ และเครื่องราชอิสริยาภรณ์มาเป็นลำดับ ในปี พ.ศ. 2461 ได้รับพระราชทานยศ รองอำมาตย์เอก และได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุด ในปี พ.ศ. 2496 คือ ทูตียจุลจอมเกล้าวิเศษ

นอกจากตำแหน่งหน้าที่ราชการประจำตามปกติแล้ว พระนิติธารณ์พิเศษ ได้ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือราชการพิเศษอื่น ๆ ที่สำคัญ เช่น

- พ.ศ. 2481 - เป็นกรรมการศาลพิเศษ พิจารณาพิพากษาคดีกบฏภายในราชอาณาจักร
- พ.ศ. 2484 - เป็นกรรมการศาลพิเศษ พิจารณาพิพากษาคดีกบฏภายนอกราชอาณาจักร
 - เป็นกรรมการมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง
 - เป็นกรรมาธิการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาร่างประมวลกฎหมายลักษณะอาญา
 - เป็นกรรมการตุลาการ
 - เป็นกรรมการสอบไล่นักศึกษาของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
 - เป็นกรรมการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นผู้พิพากษา
 - เป็นประธานกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495
 - เป็นประธานกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างประมวลกฎหมายลักษณะอาญา เป็นประธานอนุกรรมการ ก.พ. เป็นประธานกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของรัฐบาล เป็นกรรมการในสภาป้องกันราชอาณาจักร ฯ

ในขณะที่ท่านดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ท่านได้เดินทางไปศึกษา
ดูงานในยุโรป สหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่นด้วย ท่านได้ศึกษาและดูงานด้านศาลไต่สวน ศาล
ครอบครัว และวิธีการที่จะชำระความให้รวดเร็วยิ่งขึ้น เพื่อนำมาพิจารณาจัดตั้งและดำเนินงานขึ้น
ในประเทศไทย

พระนิติธารณ์พิเศษ ได้ทุ่มเทสติปัญญาและความคิดอย่างหนักเพื่อนำมาปรับปรุงกิจการ
ศาลยุติธรรม ทั้งด้านระเบียบปฏิบัติและตัวบุคคลจนเป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไปในวงการศาล ใน
สมัยที่ท่านเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา มีคดีสำคัญ ๆ มาสู่การพิจารณาพิพากษาหลายเรื่อง
เช่น คดีกรณีประทุษร้ายพระบาทสมเด็จพระปรเมทรมหาอานันทมหิดล ซึ่งต้องใช้เวลาในการ
พิจารณาพิพากษานานหลายปี และต้องเดินทางไปต่างประเทศเพื่อเฝ้าขอรับพระกระแสรับสั่ง
ของสมเด็จพระราชชนนี ท่านได้นำคณะผู้พิพากษาฟันฝ่าอุปสรรค ความยุ่งยากในการพิจารณา
พิพากษาคดีนั้น ๆ ให้ลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยหลายคดี ซึ่งแสดงถึงสมรรถภาพในการปฏิบัติ
หน้าที่การงานของท่านตลอดระยะเวลาประมาณ 40 ปี ต่อมาท่านได้กราบถวายบังคมลาออกจาก
ราชการเพื่อไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง กระทรวงยุติธรรมได้มีหนังสือยกย่องคุณงามความดี
มายังพระนิติธารณ์พิเศษ ซึ่งมีข้อความดังนี้

(สำเนา)

ที่ ๗๐๘๕/๒๕๕๔

กระทรวงยุติธรรม

๑ ธันวาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ลาออกจากราชการ

เรียน พระนิติธารณ์พิเศษ

อนุสนธิหนังสือกระทรวงยุติธรรมที่ ๗๐๖๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ ว่าท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้มีคำสั่งอนุญาตให้ท่านลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป ดังความพิศดารแจ้งอยู่แล้วนั้น

บัดนี้ ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้มีคำสั่งให้เรียนมาด้วยว่า โดยที่ท่านได้รับราชการเป็นข้าราชการตุลาการมาช้านาน นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๑ รวมเป็นเวลาถึง ๓๓ ปี มีความรู้ความสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอุตสาหะขยันหมั่นเพียร และประกอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริตประจำใจ ทั้งมีความเอื้อเฟื้อต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในทางที่ชอบที่ควร มีผู้นิยมนับถือรักใคร่ เจริญรุ่งเรืองในหน้าที่ขึ้นมาเป็นลำดับ จนกระทั่งถึงท้ายที่สุดนี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ซึ่งเป็นศาลใหญ่ในพระนครหลวง นับว่าเป็นข้าราชการตุลาการผู้ใหญ่ที่มีอาวุโสคนหนึ่งในวงการศาลยุติธรรม นอกจากนี้ ในด้านวิชาการก็ได้รับความนิยมนับถือจากวงการทั่วไป จนได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ท่านเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองสืบมาจนบัดนี้ได้ ๒ สมัยแล้ว และท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมก็มีความไว้วางใจเลือกให้เป็นกรรมการตุลาการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธศักราช ๒๕๕๕ มาตรา ๓๗ (๔) ด้วย จึงเป็นที่น่าเสียดายมากที่วงการศาลยุติธรรม ต้องพลัดเพื่อนผู้ใหญ่ที่เป็นหลักราชการไปคนหนึ่ง ถ้าหากไม่มีเหตุผลความจำเป็นทางการบ้านเมืองดังที่ท่านได้อ้างไปแล้วนั้น น่าจะต้องเหนียวรั้งไว้ให้ช่วยราชการศาลยุติธรรมต่อไปก่อน แต่เมื่อมีความจำเป็นของราชการแผ่นดินเช่นนี้ก็เป็นการจำเป็นต้องอนุญาตให้ท่านลาออกจากราชการทางกระทรวงยุติธรรม

จึงขอเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ดุลยพากย์สุวมันท์**

(พระดุลยพากย์สุวมันท์)

ปลัดกระทรวงยุติธรรม

พระนิติธารณ์พิเศษ เป็นคนยุติธรรม รักความเป็นธรรม นิยมความถูกต้อง เทียงตรงเป็นหลักปฏิบัติประจำใจ มีใจเด็ดเดี่ยวมั่นคง ทำอะไรทำจริงเด็ดขาด ไม่จับจดโลเล ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคอันตรายง่าย ๆ มีความพากเพียรบากบั่นในกิจการทุกอย่าง ไม่ว่าจะทำอะไรต้องพยายามทำให้สำเร็จ อดทน เป็นผู้มีจิตใจเมตตากรุณาอย่างกว้างขวาง กระทำการใด ๆ ไม่หักหาญเอาแต่อำนาจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความกตัญญูทเวทืออย่างสูง ตั้งอยู่ในพรหมวิหารสี่ กิริยามารยาทสุภาพอ่อนโยน เป็นที่ประจักษ์แก่ผู้ใกล้ชิดติดต่อหรือสมาคมด้วยโดยทั่วไป มีความเลื่อมใสศรัทธาในกุศลกรรม ไม่สร้างกรรมสนองให้กับผู้ใด ซึ่งนับเป็นคุณธรรมประจำใจ ด้วยคุณสมบัติเหล่านี้จึงเป็นเครื่องส่งเสริมให้ท่านบรรลุความสำเร็จในการทำงาน เป็นผู้ที่มีมิตรสหายและผู้ที่เคารพนับถือเป็นจำนวนมาก ท่านมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์ดีตลอดมา เข้มแข็งในหน้าที่การงานเป็นอย่างดี แม้ในวันอันเป็นวาระสุดท้ายของท่าน คือ วันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2496 ท่านกับคุณสอชิงมาสภริยาได้ไปเฝ้ารับเสด็จสมเด็จพระราชชนนีที่เสด็จกลับจากต่างประเทศ ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ระหว่างรอเฝ้ารับเสด็จ รู้สึกไม่สบายมีอาการอึดอัดหายใจไม่สะดวก ช่วงบริเวณหัวใจ แต่ก็รอเฝ้ารับเสด็จจนเสร็จพิธี และตรงไปพบแพทย์ประจำของท่าน แต่ท่านได้ถึงแก่อนิจกรรมลงโดยฉับพลันขณะที่รอพบแพทย์ สิริรวมอายุได้ 60 ปี 1 เดือน 18 วัน การจากไปของท่านยังความโศกเศร้าอาดูรให้แก่ญาติมิตร ตลอดจนผู้รู้จักคุ้นเคยเป็นอย่างยิ่ง เมื่อความทรงทราบได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเกียรติยศแก่พระยานิติธารณ์พิเศษ โดยพระราชทานโกศฐไม้สิบสองพร้อมฉัตรเบญจา และในขณะรับพระราชทานน้ำอาบศพ มีกลองชนะเซียว 10 จำปี 1 ประโคม กับโปรดเกล้าฯ ให้จัดพระสวดอภิธรรมเป็นส่วนบำเพ็ญพระราชกุศล พระราชทานตลอดจนครบ 7 วัน และได้ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ เป็นพิเศษโดยให้ตั้งการบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุสรณ์พระราชทานแก่ศพ เมื่อครบ 7 วันแรกครึ่งหนึ่ง และ 50 วันอีกครั้งหนึ่ง ต่อมาคณะรัฐมนตรีและกระทรวงต่าง ๆ ก็ได้เวียนกันเป็นเจ้าภาพจัดบำเพ็ญกุศลเป็นการแสดงความอาลัยทุก ๆ รอบ 7 วัน จนทั่วทุกกระทรวง ต่อมากำหนดให้มีงานพระราชทานเพลิงศพพระนิติธารณ์พิเศษ (ชุม มัชฌมจันทร) เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2497 ณ เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร